

Consideracions del Comitè de Bioètica de Catalunya sobre la vacunació contra el SARS-CoV-2

El Comitè de Bioètica de Catalunya (CBC) ha promogut el debat social sobre la utilitat de les vacunes en la prevenció de malalties i la protecció de la salut comunitària i hi participat reiteradament. Les primeres consideracions sobre els conflictes ètics relatius al calendari de vacunacions les va suscitar una consulta del Departament de Salut el 2007.¹ Des d'aleshores, i a petició de les autoritats sanitàries, el CBC ha exposat les seves reflexions sobre les vacunacions, i la darrera vegada ha estat el juliol de 2019, en què va atendre la sol·licitud de la Secretaria de Salut Pública amb motiu d'un brot de xarampió.²

Com a fruit i síntesi d'aquestes reflexions, el CBC valora els programes de vacunació promoguts per l'Agència de Salut Pública de Catalunya com a intervencions de salut pública necessàries, efectives i segures. Determina que les vacunacions requereixen per part de la ciutadania l'exercici de la responsabilitat individual i l'actitud solidària per assolir la immunitat de grup que garanteix la protecció comunitària, incloent-hi les persones que no es poden vacunar.

En la qüestió rellevant de l'obligatorietat, sobretot per protegir els infants, el CBC és partidari de mantenir la recomanació en comptes de la imposició. L'elevat grau d'adhesió als programes de vacunació a Catalunya fa de la persuasió la millor eina per convèncer els reticents, tenint present, però, que la tolerància «no és de principi, sinó que està subjecta a factors canviants de l'entorn que han de ser valorats per l'autoritat sanitària (per la seva eficàcia, eficiència, proporcionalitat), sobretot pel que fa al perill per a la comunitat».³

¹ Comitè Consultiu de Bioètica de Catalunya. [Consideracions ètiques i socials sobre el calendari de vacunacions del Departament de Salut](#). Barcelona: Departament de Salut; 2007.

² Comitè de Bioètica de Catalunya. [Noves consideracions del Comitè de Bioètica de Catalunya sobre la vacunació. juliol 2019](#).

³ Comitè de Bioètica de Catalunya. [Consideracions ètiques del Comitè de Bioètica de Catalunya sobre la obligació de vacunar contra algunes malalties a la població amb risc](#). 2016.

Amb aquests antecedents i amb motiu de la vacunació contra el SARS-CoV-2, volem compartir les reflexions següents:

1. La vacunació contra el SARS-CoV-2 és l'única alternativa efectiva per limitar i evitar els efectes de la pandèmia de la COVID-19. Les mesures de prevenció utilitzades poden ajudar a mitigar-ne els efectes però no eliminen la circulació, la transmissió i el contagi del virus, que causa una elevada morbiditat i mortalitat amb la sobrecàrrega corresponent del sistema de salut.
2. Les vacunes aprovades per l'Agència Europea del Medicament i l'Administració d'Aliments i Fàrmacs dels Estats Units són eficaces i segures.⁴ Han seguit totes les fases necessàries en l'avaluació d'un medicament, començant per l'aprovació dels projectes de recerca pels comitès d'ètica de la recerca de les institucions que les promouen i que vetllen per la seguretat de les persones subjectes de la recerca. Malgrat alguna reacció anafilàctica observada durant la fase experimental, la relació benefici-risc és favorable a la vacunació.
3. La rapidesa de disponibilitat de les vacunes ha estat la resposta adequada a l'estat d'emergència mundial creat per la pandèmia. Els dubtes sobre el rigor dels procediments d'avaluació de les vacunes fonamentats en la rapidesa amb què s'han pogut comercialitzar són infundats. L'explicació és que, a diferència d'altres projectes de recerca, el disseny de les noves vacunes ha estat finançat generosament i ha permès abocar els recursos suficients per crear-les a partir de tecnologies ja conegudes i disponibles. També ha estat possible reclutar en poc temps els milers de voluntaris que han participat en els assaigs clínics i la diferència d'eficàcia entre el grup experimental i el grup de control s'ha fet evident en un període curt de temps. I, finalment, els òrgans encarregats de l'avaluació, el comitès d'ètica i les agències reguladores de medicaments n'han accelerat els procediments pertinents.

⁴ [Sax PE. Covid-19 Vaccine frequently asked questions. NEJM. Massachusetts Medical Society.](#)

4. La vacunació té com a finalitat la protecció individual i la immunitat de grup amb què es pot limitar la transmissió del virus. Algunes de les persones vacunades poden infectar-se, ja que l'efectivitat real comprovada als assaigs clínics per a algunes vacunes és al voltant del 95%. En desconeixem, però, , així com la durada de la immunitat i, malgrat les hipòtesis, el percentatge de població vacunada necessari per assolir la immunitat de grup. L'evolució de la taxa de vacunació i de la incidència de la malaltia ens permetrà conèixer amb certesa aquestes dades que, això sí, només serà possible d'assolir-les amb el comportament solidari de la ciutadania.
5. Com en tota intervenció en la salut, cal el consentiment de les persones. Això vol dir disposar de la informació adequada, comprendre-la, tenir la capacitat per decidir i decidir lliurement. La simplicitat de la intervenció i l'eficàcia i seguretat fa que, com en la resta de vacunes, n'hi hagi prou amb el consentiment verbal. En el cas de les persones incompetents es pot deixar constància de qui atorga el consentiment per representació en un document específic o bé a la història clínica, sempre que les condicions en què s'efectua la vacunació ho permetin. Altrament, es pot donar per informats els representants de les persones incompetents si se'ls comunica la data de vacunació i aquests no manifesten oposició o si és el mateix representant o familiar qui porta la persona a un centre de vacunació. Cal preservar la simplicitat de la intervenció per facilitar-la, i evitar envoltar-la de procediments innecessaris.
6. Els professionals de la salut tenen un paper clau per assolir els objectius de la campanya de vacunació; en primer lloc, com a fonts d'informació per a la població sobre la necessitat, l'eficàcia i la seguretat de les vacunes i, en segon lloc, perquè la seva disposició a vacunar-se serveix d'exemple i contribueix a generar confiança en la ciutadania.
7. Però, a més, els professionals de la salut tenen el deure moral de vacunar-se per contribuir a prevenir el contagi de les persones malaltes que atenen, i això és especialment rellevant en el cas de les persones més susceptibles

d'infectar-se, com són les d'edat més avançada, amb malalties cròniques i dependència o amb el sistema immunitari deprimat. El fet de no vacunar-se en les circumstàncies actuals vulnera el principi de no-maleficència, que implica l'obligació del professional a evitar fer mal a les persones en la seva actuació.

8. Els col·legis professionals, en virtut del seu compromís de vetllar per la salut de la població, tenen el deure i la legitimitat moral per qualificar la negativa a vacunar-se dels seus col·legiats de mala pràctica. Els codis de deontologia i d'ètica, que són els instruments adequats per regular la bona pràctica, haurien d'incorporar normes específiques en aquest àmbit per permetre exercir l'acció correctora sobre els col·legiats que no les respectin.
9. Els criteris de prioritització en la vacunació es fonamenten a garantir el bé comú, a poder assolir com abans millor la protecció individual i la immunitat de grup:^{5 6} en una primera etapa, es comença per la població més vulnerable i aquella amb més risc d'exposició, la gent gran dependent ingressada en les residències i els professionals que en tenen cura. A continuació, els professionals de primera línia en l'àmbit sanitari i sociosanitari i després, les persones amb gran dependència no ingressades;⁷ en una segona etapa, es preveu vacunar les persones d'edat avançada i les que pateixen malalties de risc. Una conseqüència previsible d'aquesta estratègia és la reducció de la pressió assistencial i la recuperació de l'activitat habitual del centres de salut.
10. Respectar l'ordre de prioritat en la vacunació és un deure cívic basat en la convicció que el bé comú ha de prevaldre sobre l'individual. Saltar-se l'ordre suposa un retard a assolir aquest objectiu, un comportament

⁵. Grupo de Trabajo Técnico de Vacunación COVID-19, de la Ponencia de Programa y Registro de Vacunaciones. [Estrategia de vacunación frente a COVID-19 en España. Actualización 1. \[Madrid:\] Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud; 18 diciembre 2020](#)

⁶ Programa de Vacunacions de Catalunya. [Recomanacions de vacunació contra la COVID-19. 7a ed. Barcelona Departament de Salut 2021.](#)

⁷ [Vacunación COVID-19 \[Internet\]. Vacunas y Programa de Vacunación. Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social](#)

reprovable públicament i que, en el cas dels càrrecs electes i els servidors públics, hauria de comportar la dimissió o el cessament, pel fet de faltar al seu deure de servir els interessos de la ciutadania.

Amb aquestes reflexions, el CBC vol contribuir, un cop més, a generar la confiança en la necessitat de la vacunació contra el SARS-CoV-2 com a mitjà per acabar amb la pandèmia actual.

Barcelona, gener de 2021